

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 28.

V Ljubljani, 10. oktobra 1898.

Letnik IV.

Novi davki.

Vladni načrt o pogodbi z Ogersko, ki je predložen državnemu zboru, obsega tudi nove davke. Naštevajo se, da bo treba naši državni polovici skrbeti za 50 milijonov gld. novih dohodkov, ker se obeta toliko novih stroškov. Uradnikom so se že zboljšale plače. Častnikom — tako se trdi — se bodo tudi morale. Vsled novega dohodninskega davka je treba več davčnih uradnikov. Novi pravdni red zahteva več sodnih uradnikov. Torej: uradnik in uradnik in uradnik — in častnik! Mimogrede omenja vladni načrt, da je treba kaj storiti za poljedelstvo, obrt in trgovino in z jednim stavkom se dotakne tudi socialno-politiških nalog, češ da je v njihovo izvršitev tudi treba denarja. Seveda preosnova bolniških blagajen in ustanovitev starostne zavarovalnice ne bo brez stroškov, a te stvari šteje vlada med take, ki se lahko čakajo. V prvi vrsti hoče denarja za uradnike in častnike. Petdeset milijonov gld. sem; tako slove njena politika. Sedaj že znašajo stroški v naši državi 722 milijonov gld. na leto; sedaj v enem letu je treba 50 milijonov gld. več. Odkod naj se dobi ta denar? Na to ima vlada lahek odgovor. Glasi se: od ljudstva. Zato, ker ljudstvu preskrbi več uradnikov in ker častnikom za njihovo 'delo' dá večjo plačo, naj ljudstvo spravi 50 milijonov gld. novih davkov v državno blagajno. Vladna predloga zvišuje nenaravnostne davke na spirit, sladkor in na pivo. Na 1 hl. stopnjo špirita predlaga 50 oz. 60 kr. (za 15 gld. več nego sedaj na 1 hl.) novega davka, na 1 met. cent. sladkorja — 19 gld. in na 1 hl. stopnjo piva — 25 kr. S tem si upa pokriti svoje nove stroške.

Ti novi nameravani davki so skrajno krivični. Najrevnejše ljudstvo zadevajo in za vsa ta ogromna bremena ne dobó ljudstvo nobene stvari. Niti v kmetkem, niti v obrtnem, najmanj pa v delavskem vprašanju ne pridemo vsled teh novih bremen niti za korak bližje rešitvi. Sedaj, ko bi ob sklepanju nove pogodbe morali razbremeniti našo državno polovico s tem, da bi Ogri plačali večji prispevek k skupnim stroškom (kvoto), se pa za to nobeden ne briga, pač pa naša vlada iztuhlava nove davke. Radi bi poznali tistega ljudskega zastopnika, ki bi se drznil glasovati zanje.

Pri nas je sicer vse mogoče, toda če se res najdejo ljudje, ki bodo v tem oziru podpirali krivičnost vladnega načrta, potem naj si sami pripisejo posledice. Ljudstvo jim bo pokazalo, da se ne da več slepariti.

Slovenske dežele in novi davki. Po vladnih predlogah, ki so v zvezi z novo ogersko pogodbo, ne bodo smele dežele več pobirati deželne naklade na pivo in žganje. V

veljavi bo samo državni davek. S tem bodo tiste dežele, ki so do sedaj imele od te naklade velik del svojih dohodkov, silno udarjene. Med te dežele spadajo vzlasti tiste, kjer prebivajo Slovenci: Štajerska, Kranjska, Istra, Goriška in Trst. Država hoče po vladni predlogi, da bi popravila to krivico, 10 milijonov in pol iz državnega davka na žganje in pivo razdeliti med posamne dežele. Po vladnem načrtu naj bi dobila: Štajarska 567.400 gld., Kranjska 303.900 gld., Goriška 26.200 gld., Istria 23.300 gld., Trst 115.300 gld. Te svote pa nikakor ne bodo zadostovale, da bi pokrile tisti primanjkljaj, ki bo nastal v deželnih proračunih. Vzlasti Kranjska bo za več nego 150.000 gld. oškodovana. Kakšna bo torej posledica za naše kraje? Slovenci bodo morali plačevati večji državni davek na pivo, sladkor in spirit, in po vrhu bodo morali še plačevati večje deželne doklade vsled primanjkljaja. Na dve strani so torej v veliki nevarnosti, da bodo tepeni. naša sveta dolžnost je torej, da se temu upremo. Samo enkrat nas vidi država, ko je treba kaj plačati. Gospodarsko so naše dežele popolnoma zanemarjene in zato, ker se ni zanje nič zgodilo, naj naše ljudstvo več plačuje. To je v nebo vpijoče! Kot jeden mož se morajo temu ustaviti naši poslanci, sicer se bo njim ustavilo naše ljudstvo!

Ogerska pohlepnost in naša popustljivost. Povedali smo že, da se nameravajo novi nenaravnostni davki. To pa še ni vse, kar nam slabega obeta vladna predloga o ogerski nagodbi. Da so Ogri privolili v to, da se odpravi mlinarski promet, je morala naša vlada drugo večjo krivico za nas vstaviti v pogodbeni načrt. Dosedaj se je nenaravnostni davek pobiral in je ostal tisti državni polovici, ki ga je pobirala, oziroma tam, kjer so se tiste stvari, na katere je bil naložen, producirale; po novi predlogi naj bi bilo drugače. Nenaravnostni davek na pivo, petrolej in sladkor naj bi prišel v blagajno tiste državne polovice, kjer se dotično blago porabi. Kaj se to pravi?

V naši državni polovici proizvajamo mnogo več sladkorja in piva in sedaj, ko sta se ustanovili dve novi petrolejski rafineriji v Oderbergu in Dzievicu, tudi petroleja nego na Ogerskem. Zato se tudi od nas izvažajo na Ogersko mnogo več tega blaga, nego z Ogerskega k nam. V pojasnilo nekaj uradnih podatkov.

Avstrija je sladkorja

leta	izvozila na Ogersko	uvozila iz Ogerske
1893	za 12,645.000 gld.	za 5,197.000 gld.
1894	» 10,741.000 »	» 5,026.000 »
1895	» 10,959.000 »	» 4,736.000 »
1896	» 11,048.000 »	» 5,070.000 »

Mnogo več torej izvažamo nego uvažamo.

Še značilnejše razmerje je pa gledé na pivo. Pri nas se kuha neprimerno več piva. Tako n. pr. je v naši državni polovici bilo leta 1896/97 1555 pivovaren, na Ogerskem pa samo 101. Pri nas se je skuhalo imenovano leto (za pivo se računa leto od 1. septembra do 1. septembra) 19,059.886 hektolitrov, na Ogerskem pa samo 1,595.584 hektolitrov. Velikanska množina našega piva je šla na Ogersko.

Petroleja smo n. pr. mi izvozili l. 1896 na Ogersko za 5,156.000 gld., Ogri pa k nam za 5,361.000 gld. Ker imamo pa izza zadnjega časa, kot smo dejali, dve novi rafineriji, zato bomo tudi petrolej, ki je prav za prav jedino pri nas doma, v mnogo večji meri izvažali Ogrom, nego Ogri k nam.

Od blaga, ki se je pridelalo pri nas, smo dosedaj pobirali doma davek in ta davek se je porabil za naše potrebe. Sedaj se namerava ta davek zvišati in vrh tega pa se bo ves ta davek, ki pride na blago, katero se bo na Ogerskem porabilo, pri nas moral Ogrom izročiti. Že samo to znaša mnogo milijonov. Skoraj je nemogoče misliti, da bi se res kaka naša vlada drznila na tak način nas oškodovati. Toda tako beremo črno na belo v vladnih predlogih. Torej: za to, da bi se povisal prispevek ogerske polovice k skupnim stroškom, se ni nič storilo. Ogri ne marajo in mi naj zopet plačujemo po 70 odstotkov, oni pa samo po 30 odstotkov. Ker nam pa oni tridesetletne krivice niti za las nočejo popraviti, zato naj jim mi vsako leto od naših davkov na pivo, sladkor in petrolej vržemo nekaj lepih milijonov goldinarjev v žrelo. Nepopisno! Ali ne mora zavreti kri najmirnejšemu človeku, ko to bere? In to se upa predložiti avstrijska vlada državnemu zboru pod imenom pogodbe z Ogersko. To ni nobena pogodba, marveč to je samo izročitev naše polovice judovsko-mažarskemu nasilju.

Ali ima predložena pogodba z Ogersko kaj dobrih strani za nas? Na to vprašanje moramo odgovoriti, da razven določbe o mlinarskem prometu nobene. Pač je v načrtu o trgovski zvezi nekaj poprav, a te niso samo za nas. Vzlasti dobro je, da se je sklenilo, da smejo ministri notranjih rečij, trgovine in poljedelstva v inozemstvo pošiljati strokovnjake, da proučé tam trgovinske in poljedelske razmere. Tudi to je hvalevredno, da se bo odslej živina, ki se dovažajo iz druge polovice, dvakrat preiskala, če je zdrava; najprej doma in zato sme poslati tudi naša vlada na Ogersko, oziroma Ogerska k nam izvedence; drugič se bo pa zopet tam preiskala, kamor se pošilja. Tako bi se — upajmo — živinske bolezni, ki se pri nas z Ogerskega vtihotaplajo, omejile. Druzega dobrega pa pač ne vemo

Slabih stranij je pa toliko — važnejše smo našli —, da ne zasluži vladna predloga drugega, nego najodločnejšega odpora!

Kaj pozablja vladni načrt? Glavna stvar, na katero je pozabila naša vlada pri pogajanju z ogersko, je ta, da mora naše ljudstvo svoj denar zaslužiti in da je zaslužka vedno manj. Davčna moč pada pri nas, iz citrone našega ljudstva ne bo kmalu nič več izžeti. Ogri skrbé le za-se; naša vlada pa vedno povdarja, da se moramo žrtvovati za državo, za celokupno moč itd. To so prazne besede. Če se moramo mi, se morajo tudi Ogri, in če se ne moremo, se tudi ne moramo! Dejanski se pa ne moremo več dati Ogron izsesavati tako kot smo se do sedaj in nikakor ne moremo prevzemati vsled napačne politike novih bremen. Če se bodo nakladali vedno novi davki, bo na zadnje zagrmelo vse po tleh. Teža bremen bo podrla ljudstvo in ta polom bo zadnji prizor v žalostni igri, ki jo je v naši lepi Avstriji v svojo zabavo in korist zaigral prokleti liberalizem.

Pogodba z Ogersko.

Državni zbor se je začel posvetovati o vladnem načrtu nove, za prihodnjih deset let veljavne pogodbe z Ogersko. Načrt je ogromen. Vsak zaveden Avstrijec se zanima, kakšen je in kakšnega pomena so njegove določbe. Slovenski delavski stanovi ali kar je ravno tisto: slovenski narod je že izrekel svojo sodbo o njih. Pri mnogih shodih, po raznih časopisih se je že preresetalo naše razmerje z Ogri in povsod se je povdarjalo, da se morajo v novi pogodbi odpraviti dosedanje krivice. Vladni načrt tega ni storil, marveč hoče starim pridejati le še novih krivic. Da seznanimo svoje bralce s poglavitnimi stvarmi v ti zadevi in v njih vtrdimo prepričanje, da je treba najodločnejšega boja proti vladnemu načrtu, jim podajemo tu nekaj stvarnih podatkov.

Mlinarski promet. Sedaj, ko se v državni zbornici obravnava pogodba z Ogersko, se zopet od vseh stranij govori o »mlinarskem prometu«. Zato hočemo svojim bralcem pojasniti, kako je s to stvarjo.

Dne 25. maja 1882 se je dovolilo, da se sme k nam in na Ogersko žito uvažati brez carine s tem pogojem, da se samo zmelje in zopet v tujino proda. To se imenuje mlinarski promet. Te pravice so se posluževali v velikanski množini samo veliki akcijski ogerski mlinci. Svoj čas smo že v »Glasniku« te mline opisali in tudi pojasnili, da so večinoma v rokah judovskih kapitalistov. Ogerski mlinci so se zato lažje poslužili omenjene pravice, ker so bližje na žitu bogatim balkanskim zemljam — Romani, Bolgariji itd. Kmalu se je pa pokazalo, da je nemogoče kontrolirati mline, je li res tisto moko, ki so jo zmelili iz brezcarinskega žita, prodajajo v inozemstvo, in ko se je začelo nekoliko bolj paziti na mline, se je pokazalo, da več nego polovica take moke ostane doma. S tem so seveda judovski mlinarji spravili sila dobička; zraven pa so tako tekmovali z našimi avstrijskimi mlinci, da so jih veliko uničili. Tudi naši kmetje so bili pri tem zelo tepeni. V predloženem vladnem načrtu je naša vlada vendar toliko dosegla, da se bo — če se vsprejme ta načrt — s 1. januarjem 1899 mlinarski promet ustavil. To je jedina stvar, ki je v novem načrtu nam prijazna.

Da izpoznajo naši bralci, koliko škode je napravil mlinarski promet, jim podajemo tukaj

uradne podatke, iz katerih se izprevidi, kako goljufna je ta stvar za naše poljedelstvo.

V mlinarskem prometu se je:

uvozilo meterskih centov

leta	žita (in sicer) pšenice	
1888	294.684	266.548
1889	412.427	377.602
1890	488.543	455.844
1891	986.598	970.032
1892	1.397.861	1.323.706
1893	2.166.491	1.870.836
1894	1.930.330	1.711.557
1895	1.140.318	1.074.563
1886	1.210.455	1.178.518
1897	1.624.267	1.550.730

izvozilo meterskih centov

leta	žita (in sicer) pšenice	
1888		
1889	ni uradnega izkaza.	
1890		
1891	400.797	384.401
1892	671.118	656.054
1893	971.700	952.270
1894	1.115.458	1.101.395
1895	1.298.720	1.264.500
1896	1.240.592	1.223.428
1897	881.661	869.339

Leta 1895 in 1896 se je vsled pritiska naše vlade začelo bolj paziti na mlinarski promet in zato imamo iz tistih let precejšnje številke izvoza, a tu ne smemo pozabiti, da se pri izvozu ni dalo dokazati, iz kakšne pšenice je moka. Vkljub temu, da so vozne številke večje, je bilo torej vsled različne žitne kakovosti vendar goljufije dovolj. — In da se ta krivica odpravi, naj bi pustili pri novi pogodbi Ogron na ljubo mnogo drugih pravic!

Ali je delavska internacionala potrebna ali ne?

To vprašanje si stavijo danes vsi oni, katerim je na srcu poleg delavskega tudi narodno vprašanje, poleg materijelnega tudi narodni blagor delavskih mas. Nemci so v tem pogledu že poskrbeli za se in so danes prepričani, da nemški narodnosti delavsko vprašanje ob sedanjí organizaciji ne more skodovati, marveč da jim se le koristi. Saj prav za prav izvira iz Nemcev ideja »delavske internacionalne«, v kateri so si znali pridobiti, z ne ravno poštenimi sredstvi, nekake odločilno mesto.

Vse drugače pa je v Slovanih.

Ker se v današnji dobi železnic, brzjava in telefona vsaka ideja hitroma razširi po vsem svetu, je samo ob sebi umevno, da je ideja o »delavskem mučeništvu« se zanesla tudi na Slovansko in je tu zgrabila s svojimi zobmi trpeči delavski stan. Kakor prej v drugih narodih, tako se dolgo časa tudi slovanski delavec ni zavedel, da je pravcati mučenec človeške družbe, da on prav za prav trpi, da se zamorejo drugi veseliti in da bi se sploh njegovo stališče moralo »zboljšati«. Jedino to je znal od hipa do hipa slovanski delavec, da je njegovo stanje v mnogem neznosno ter da si želi »izpremembe«. Vender pa ni bilo dolgo časa niti govora o čem drugem, kakor o tem, da delavec je za delo, ker delo mora biti storjeno, in da kdor ne dela, tudi nima pravice do kruha.

H krati pa je prihrumel vihar sem od zapada tudi med slovansko delavstvo, vihar delavskega preobrata: kakor heroldi nove ideje prišli so Nemci in jeli šepetati Slovanom delavcem na uho, da se jim godi hudo in da morajo tudi oni z Nemci vred zahtevati človeških pravic ter da se ne smejo pustiti tep-

tati nijeden trenutek več od stopala oholih delodajalcev. V vsem pa da se naj obračajo na Nemce, ker oni hočejo izvojevati pravice delavstva na vsem vesoljnem svetu.

No, klic ta res ni ostal brez odmeva, — v vrstah slovanskega delavstva je istotako jelo vreti in slovanski delavci so jeli pripoznavati Nemce za avtorito v delavskem vprašanju.

Nemcem je ta točka v javnem življenju bila dokaj dobro došla. V početku so bili nemški delavci sami, ki so v svoji domačiji jeli izražati nevoljo nad prestanimi krivicami in jeli zahtevati zboljšanja delavskih odnosajev na domačih tleh.

Izražanje te nevolje spada prav v ono dobo že, ko je presirni kapitalizem jel tlačiti s pomočjo brezsrčnih strojev delavca in je s pretirano produkcijo izrinil mase trpečih ljudi od mize mirnega zaslužka. To nevoljo delavstva pa so kolovodje vsenemske stvari h krati izpoznali kot za izborno sredstvo v dosego svojih pangermanskih ciljev ter si mislili: »ho, ta stvar nam utegne še prav mnogo koristiti, lotimo se je, obdelujmo jo z vso marljivostjo!«

Priprostega nemškega delavca so si takoj izbrali, da jim robuj v njihovi pangermanski ideji in idi po svetu kakor apostelj te ideje pod krinko delavskega kolovodje.

Ja res je šel nemški delavec po svetu in res je nesel delavsko misel v druge narode, a glavna cesta, po kateri je korakal ta novodobni apostelj nemštva, vodila je na Slovansko. Tu je našel rodovita tla za setev nemške ideje, vsaj med Slovani avstrijske države, saj med temi je še do danes po večini »delavska terminologija« nemška ali prav grdo po nemški spačena. Nemško je bilo in je skoro vedno še vse, kar se tiče rokodelske tehnike in Nemca je slusal Slovan kakor svojega dobrega mojstra. Od njega je sprejemal vse nauke, dobre in slabe, in naposled se je dal pregovoriti, da je brez nemškega vodstva rešitev delavskega vprašanja nemogoča.

In tem potom je nastala takozvana delavska internacionala.

V glavah pangermanov deluje aparat za ponemčenje vsega sveta neodmorno, neodmorno se ondi kujejo naklepi, s kakimi sredstvi najhitreje doseči vrhovni pangermanski cilj: vse nemštvo tega sveta.

V slovanskem delavstvu, katero je že po svojem temperamentu dovzetno za tuji upliv, se je našlo izborno sredstvo. A treba je bilo previdnosti. Treba je bilo slovanskemu delavcu najprej usiliti svoje nauke, potem pa mu vcepiti prepričanje, o katerem se je v nemških tozadevnih listih mrzlično pridno poročalo, prepričanje, da slovanski delavec brez nemške avtoritete ne doseže za svoje pravice ničesar, da je on brez Nemca takorekoč »pravcata ničla«. In tako govori in piše nemški delavec in njega politični principal o slovanskem delavstvu še danes in s kako brezobzirnostjo in zlobo, o tem po večini slovanski delavec niti ne sluti.

Kakor slepar, ki svoji pošteni žrtvi ne pusti do besede, tako tudi Nemci ne puste našemu delavcu do sape, da bi odgovoril, da bi on prav lahko in desetkrat lažje izhajal brez nemškega vodstva!

To nemško »vodstvo« je prav kmalo zaneslo med slovansko delavstvo kál narodnega renegatstva in napravilo v vrstah naših delavcev v narodnem pogledu tolike škode, da se ne dá izračunati. Za svoje »vabnike« so si izbrali nemški zapeljivci v našem delavstvu ljudi, ki nimajo za narodno prosveto nobenega smisla

in za napredek našega naroda nobenega srca, ljudi, ki se dajo za dober denar porabiti za vsako še tako nizko delo zapeljevanja. Ti ljudje pripravljajo z nalašč v ta namen pri-krojeno vsebino svojih časniških glasil slo-vanskega delavca za upogljivo orodje nemški ideji s tem, da zamore najprej v njem vse čiste pojme za vzvišene idejale vere in na-rodnosti in ga tako duševno ubijejo in storé brezčutnega za grehe, ki jih potem doprinaša na najlepših svetinjah človeka: veri in svoji narodnosti.

Da se dobi takih ljudi med Slovani, je jedna žalostna napaka slovenskega rodu, sra-motna rana na našem narodnem telesu, ki se že noče zaceliti.

Toda teh ljudij potrebuje pangermanska stvar, katere vrhovni nositelji tudi ne štedijo nekaj denarja, ako ga je treba potrositi za to stvar med Slovani. Toda mnogo ne stane več. Slovanski delavci so tako neumne butice, da z lastnimi pritrganimi božjaki plačujejo cepce, s katerimi njihovi zapeljivci ubijajo v njih glavah in srcih pojmi in čuti za slo-vanski napredek.

Ti slovanski delavci se se danes ne mo-rejo ločiti od nazora, da je delavska inter-nacionala med Slovani z vrhovnim nemškim vodstvom potrebna stvar in nočejo izpoznati, da nemška politika le izrablja »delavsko vprašanje« med Slovani za svoje panger-manske namene in da je vse pisarjenje naših social-demokratskih glasil le gola zmama v namen, da se s povdarjenjem »delav-skega vprašanja« bega našega delavca in se ga odteguje od verskega in narodnega delovanja.

Ali je toraj delavska internacionala po-trebna stvar? Ali je potrebno nemško in od nemštva navdahneno slovansko delavsko vodstvo?

Nikdar in nikoli!

Slovanski delavec mora priti do prepri-čanja, da on svoje delavsko vprašanje lahko in lepo reši popolnoma z lastnimi pripomočki in brez vsacega vpliva od zunaj. Slovani smo dovolj prebrisani in izkušeni, da znamo brez tujih in zlasti nemških suflerjev, česa treba našemu delavcu, da postane vreden člen človeške družbe, on pa tudi lahko ma-terijelno izhaja na razsežnih slovan-skih tleh brez tujega gospodstva!

Internacionala!

Delavstvo je že samo po sebi kot tako internacionalno, ker je — delavsko. Pojm o internacionali delavstva je že sam po sebi nepotreben, kakor je nepotrebno zmešavanje delavskih interesov raznih narodnosti med seboj. Kaj briga Nemca, kar dela Anglež in Francoz, Italijan in Rus, Hrvat in Slovenec in nasprotno?

Vsaka narodnost za se reši svoje socialno in delavsko vprašanje v popolno zadovoljnost trpečih slojev družbe, pa je konec besedi! Dokler pa se spajajo delavci vse zemlje v jedno »delavsko maso«, tako dolgo se nahaja možnost, da hoče prevladovati jedna narodnost drugo, kakor se to baš dogaja od strani Nemcev nad Slovani. V taki vsede-lavski organizaciji je nemogoče, da bi ne izkoriščal drugega naroda politični, narod, komur služi v politične svrhe vsakteri pojav v javnem svetskem življenju.

Delavska internacionala ne haj in to prej ko prej, ker le potem je možna prava rešitev delavskega vprašanja — vsaki narod reši svoje socialno vprašanje za se in na narodni in verski podlagi, in slo-vanski narodi kot svoja skupina reši svoje delavsko vprašanje! Sedem palic skupaj

zlomiti je nemogoča stvar, a vsako posa-mezno zlomiti je lahka stvar.

V tem tiči pravi pogoj za hitro rešitev delavskega in sploh socialnega vprašanja in ako se ne rešuje tako, se ne bode rešilo — nikdar!

Politika po svetu.

V državnem zboru se je na vitez pri-čelo delati. Obstrukcija je za sedaj ponehala. Samo Senererjeva petorica se drži se svo-jega starega programa: kričanja in razbijanja. Dejanski se pa s tem ni mnogo izpremenilo, ker se ne bo nič deseglo. Vladni načrt o po-godbi z Ogersko se bo sicer obravnaval, toda do kakega glasovanja skorej gotovo ne bo prišlo. Veliko strank na desnici in na levici tudi to naravnost želi. Med levičarji so libe-ralni veleposestniki in liberalci za pogodbo. A zanjo glasovati ne morejo, ker bi s tem pomagali vladi, ki jo hočejo vreči. Med Čehi in tudi med Poljaki jih je tudi več, ki ne marajo glasovati zanjo, ker so se tolikrat izrekli proti nji. Morda je več takih mož tudi v katoliški ljudski stranki in v kršč. sloven-ski narodni zvezi. Za se ne upajo, proti tudi ne; kaj torej? Druzega ne preostaja nego na vitez razpravljati; zraven pa zavlačevati konečno sklepanje, dokler ne bo vse skupaj prepozno. Samo krščanski socialci so do-sledni. Ti bodo glasovali proti načrtu in ti bi radi, da bi prišlo do glasovanja. V tem smislu so se sicer izjavili tudi socialni de-mokratje, toda njihova izjava ni kaj vredna, ker se ne more po njihovem dosedanjem vstopanju trditi, da bi imeli kaj značaja in doslednosti. O prvi priliki utegnejo zopet s pestjo poskusiti izvrševanje svojih poslaniskih pravic. Državni zbor torej ni mrtev; pač pa pred smrtjo igra še nekakšno komedijo. Naj bi jo igral, če bi bila zastoj! Ljudstvo, ki mora plačevati zanjo drag denar, gleda z vedno večjo nevoljo na zbornico in komedij mu bo kmalu preveč!

Naša politika. Slovenski poslanci so tam, kjer so bili. Vkljub krepkemu nastopu kranj-skih katoliških zastopnikov, izmed katerih sta si pa samo dr. Krek in Pogačnik ostala dosledna do konca, vkljub temu, da vlada Slovence vedno buta v lice, niso vender drugega skle-nili v svoji »zvezi«, kot voden izjavo, ki nima mnogo več pomena, nego vsak drug popisani popir. Večkrat smo že rekli, da ne pričakujemo od sedanjega državnega zbora in njegovih poslancev ničesar. To ponavljamo. A sedaj bo kmalu stvar še hujša. Po seda-njih razmerah se gre zato, da se državna kriza reši. Državni zbor je ne more rešiti. Samo jeden je zmožen, da poseže vmes in polagoma uredi razrite razmere. Ta jeden je ljudstvo. Dokler ne bodo vladajoči mozeje vpoštevali ljudstva in izprevideli, da je jedina rešitev v tem, da se pokliče ljudstvo v za-konodavski zastop po splošnem, enakem, direktnem in tajnem volivnem pravu in da se s tem vržejo stari privilegiji, ki se ne dade več vzdrževati, tako dolgo ne bo nič. Po-slanci, ki imajo kaj smisla za dobro stvar, bi morali torej delati na to, da pomagajo ljudstvu kot prvemu politiskemu činitelju do veljave. Tega pa ne morejo nikakor storiti, če so v vladnem taboru. Zato se ne bojimo izreči, da bodo slovenski poslanci s svojim postopanjem zaigrali mnogo, nazadnje tudi sami sebe in da s tem le socialni demo-kraciji kujejo orožje za njen pogubni, proti-verski in protinarnodni internacionalni mate-rijalizem. Žalostna je torej naša politika. Ker z Dunaja ne izvemo nič dobrega in nič pravega, zato je naša tem svetejša dolžnost, da vsaj mi po

svojih močeh storimo to, kar bi morali prav za prav storiti naši poslanci. Vzgjajmo, or-ganizujmo naše ljudstvo v odločnih, nepo-pustnih načelih krščanskega socializma in tako je pripravljajmo, da bo v odločivnem trenutku vedelo, kam ima stopiti z besedo in z dejanjem.

Naša organizacija.

Slovensko katol. delavsko društvo v Ljubljani je v 26. do 38. tednu izpla-čalo 111 gid 30 kr. za podporo svojim obo-lem članom. Ker se približuje mrzla zima z raznimi boleznimi, se društvena bolniška bla-gajna prav toplo priporoča vsem prijateljem delavskih trpinov.

Pri Sv. Jurju pod Kumom je imel v nedeljo, 18. m. m., posl. dr. Žitnik volilski shod. Zbralo se je okoli 400 vrlih Kumljanecv, kateri so pazljivo poslušali poročilo o delovanju v dež. zboru. G. poslanec našteval je različne stroške za šole, muzej, gledišče, deželno bol-nišnico, ceste i. t. d. in povedal, s čim dežela pokriva stroške. Razložil je tudi pomen deželne zavarovalnice za davkoplačevalce in poudarjal, kako potrebna je kmečka orga-nizacija, ki obstoji v snovanju posojilnic in zadrug. »Kmet pomagaj si sam, ker malo imaš prijateljev! Združite se! V slogi je moč!« take je končal svoje zanimivo in poučljivo poročilo g. poslanec. Nato poprosi za besedo zagorski delavec Anton Koder. Ker je Zagorje na tako slabem glasu, domenili so se kmetje, da ga precej vržejo z govorniškega odra, ako jim ne bode prav govoril. Toda kmalu so spoznali v njem neustrašenega krščanskega socialista, boritelja za pravice kmečkega in delavskega stanu. Koder je posebno poudarjal potrebo skupnega postopanja obeh stanov, ker obema se slabo godi, oba sta zatirana. Ako pa naši tlačitelji enkrat uvidijo, da nas je ko listja in trave, in da smo organizovani, morajo nam dati, kar nam gre. Začudeno in navdušeno so mozeje vsprejeli besede priprostega moža-delavca. Zagorski kapelan Škerjanec pa je kmetom kazal nevarnost in pogubljivost socialne demokracije, katera skuša tudi po Zagorski okolici razpenjati svoje mreže. »Po njih sadu jih boste spoznali.« Socialni demokratje imajo zapisano na svoji rudeči (krvavi) zastavi: Vera je privatna (zasebna) stvar. Jud ali Turek, pogan ali kristjan, to jim je vse eno. Najljubši so jim še Judje, ker ti jih vodijo na »cungeljuk«. Cerkev jim ne diši, molitev in sv. zakramenti ne. To vidimo na našem »kaprolu« in nje-govem »generalstabu« pod hrusko. Ker se za Boga ne menijo, še manj spoštujejo vsako oblast, bodi posvetno ali duhovsko. Kdor hodi dosledno po tej poti, postane anarhist in morilec kronanih glav, kar smo ravno pred par tedni doživeli, ko je zverina v člo-veški podobi, Luccheni, umoril blagosrčno in usmiljeno presvetlo cesarico Elizabeto. Kakšen sad rodi to malopridno drevo, jaz opazujem v Zagorju že jedno leto posebno na mladini; »jabelko ne pade daleč od dre-vesa.« Zato ne dajte se zapeljati tem slepil-cem in krivim prerokom! Združite se med seboj, pridružite se kmečki organizaciji, ker zadnji čas je, da si pomagamo sami. Od drugod nimamo pričakovati mnogo pomoči. — Shod se je izrekel tudi za slovensko vse-učilišče in višje sodišče v Ljubljani. Po go-spodu poslancu je izrazil svojo udanost in sožalje presvitlemu in ljubljnemu vladarju. Ko je med tem par mokačev ščuvalo moze, da ni treba glasovati, skupili bi jo bili, da niso urno pobrali kopit po bregu navzdol. — Izrekli smo tudi zahvalo in popolno zaupanje g. dr. Žitniku. Sedaj pa povabimo še zagor-skega preroka in postopača Cobala, kateri se tako rad baha, da smo vsi kmetje dve in tri ure na okoli njegovi, naj pride, da bo videl in skusil, kako smo mu udani, da bo tudi pri nas »nabral« kaj grošev (morda počenih), ker zagorski delavci mu menda vedno bolj po-redko nosijo svoje krvavo zaslužene novce, da on ložje lenari. Kumljanec.

Zavarovalnica za starost in one-moglost, za vdove in sirote in zava-rovanje dot. Od države nimamo še dlje časa pričakovati, da bi ustanovila neobhodno potrebno zavarovalnico za starost. Zato smo

skienili, da si jo osnujemo sami. Na temelju zakona o pomožnih blagajnah smo že sestavili pravila in nadajamo se, da jih kmalu lahko priobčimo v »Glasniku«, da bodo naši braveli lahko trezno razmišljali o njih. Osnovati nameravamo zadrugo, kot jo zahteva imenovani zakon in sicer zadrugo, ki bo 1) zavarovala za starost in onemoglost 2) zavarovala vdove in sirote in 3) zavarovala dote. Predno se dajo pravila v potrdilo, se moramo izkazati, da imamo pri vsakem zavarovanju vsaj 200 članov. Svoje somišljenike zato že danes prosimo, naj se pečajo s to zadevo in naj vsako naših organizacij izbere vsaj po jednega zaupnega moža, ki bo nabiral člane in nam pomagal, da se čim najpreje oziroma ta prekoristni zavod. Pojasnila v tej zadevi mu drage volje dopošljemo. V prihodnji številki pojasnimo ob kratkem načela, po katerih se ima vršiti navedeno zavarovanje, ki bo po našem prepričanju ogromnega pomena za vse slovenske delavske stanove. Če se le količkaj oprimemo, pojde dobro. Pri bolniških blagajnah imamo do sedaj na Kranjskem zavarovanih blizu 20 000 oseb. Vrh tega bo novi zavod v veliko korist tudi kmečkemu stanu. Če se združi jedna dvajsetina v to poklicanih, pa je uspeh sijajno zagotovljen. Vse z Bogom za krščansko ljudstvo!

Socijalne zadeve.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu. V Trstu so tamošnji Slovenci in Slovenke ustanovili zavod, ki je za slovenske deklice, prišedse v Trst iskat službe, največjega moralnega in socijalnega pomena. Ko pridejo naše mladenke v tržaško mesto, izpostavljene so tisoč nevarnostim, dušnim in telesnim. V tujem mestu iskati si službe kot dekla, postrežnica ali kaj takega, ni lahko. Veliko morajo prestati revščine, prej ko pridejo do kruha. Zraven jim pa še nesramni židovski agentje nastavljajo mreže, kako bi jih vjeli in kot blago prodali v Aleksandrijo. Vsem tem nedostatom ima pomagati novi zavod sv. Nikolaja. Dokler kaka Slovenka ne dobi službe, stanovala bo lahko v tem zavodu in bo z vsem preskrbljena; zavod bo tudi skrbel za primerne in poštene službe. Vsako nedeljo zbirale se bodo naše deklice, ki so bile dosedaj prepuščene brez obrambe škodljivim vplivom tržaškega življenja, v okrilje tega zavoda, kjer se bode gojilo versko in družabno življenje. Na čelu tega prepotrebne zavoda stoji gospa Ponikvar, ki ima za ustanovitev tega zavoda veliko zaslug. Vsa slovenska županstva so naprošena, da blagovolje opozarjati v Trst odhajajoča dekleta na zavod svetega Nikolaja, ki ima svoj sedež v ulici Stadion št. 19, I. nadstropje.

Drobtine.

Mestna policija in otroci. Dobili smo priporočilo, da ljubljanska policija vsled nabiranja divjega kostanja aretuje majhne, komaj 5 do 10 let stare otroke obojega spola. Znano je, da revni otroci in stare ženske vsako leto pobirajo divji kostanj, katerega prodajo za male novce, da si kupijo morda kosček kruha. Odobravamo, da se prepoveduje kostanj klatiti, ker se s tem poškoduje drevje in so pasantje v nevarnosti. Ali da bi se aretovali tako majhni otroci, proti temu mora biti vsaka normalna človeška pamet. Otrok se prestraši in si s tem lahko nakopije do smrtne bolezni. Tudi se s tem otroci naravnost pohujšujejo, ker vsak se boji policije in zapore le toliko časa, ko je prvokrat aretovan, oziroma zaprt. Ko so ga enkrat vlekli na rotovž, gotovo ga morajo potem še večkrat in to posebno nekatere otroke. Naši policiji, oziroma g. Hribarju, bi svetovali, da se v takih slučajih opozorijo starši na svoje otroke, da jih oni kaznujejo, ne pa policija. Radi tega trpe tudi starši občutno škodo,

ker zamudé s hojo na rotovž mnogo časa, kar bi ne bilo treba, ako bi se opozorilo starše na njihove otroke. Pravijo, da je v policijski pisarni kaj čudno videti, ko prihaja toliko otrok z listki v roki — kakor bi šli k birmi.

Z Dunaja. Po uradnih podatkih je bilo l. 1896. rojenih na Dunaju 34.886 zakonskih in 16.685 nezakonskih otrok. Če se pri tem pomisli, kako živi veliko število ljudi na Dunaju v nenaravnosti, ki se ne dá v številkah povedati, potem moramo reči, da je »proste« ljubezni več nego preveč. Rečeš je pa tudi toliko, da Dunaj potroši na leto nad 8 milijonov gld. zanje. Greh spravi narode v revščino pravi sv. pismo.

Anarhisti in frasoni. Nekako pred osmimi leti so stali pred nekim sodiščem na Švicarskem anarhisti Nicolet in tovariši ker so nabili rovarske plakate. Kot vrhovni pravdnik švicarske zveze je bil navzoč frason Stockmar. Anarhist Nicolet se je sam branil. Na posled je še prosil porotnike, da bi smel prečitati neko pesem. Nje vsebina je bila taka le: »O vi kralji, kdaj bo prišla ura, ko bodo narodi stegnili roke, ko se bode masčevala ljudska vest, ko bodeš vi uničeni, ko bodo strti prestoli in žezla in meči in krvavi odri, ko bo krvava časa terjala zadnjo kapljo krvi. In ta kri bode vaša, tirani! Človeštvo pa bo hitelo k visokemu smotru, k bratstvu!« — »Sodniki, porotniki, dejal je na to Nicolet, vprašam vas, ali niso ti verzi mnogo bolj revolucionarni, kakor pa naš oklic? In glejte, napisal je te verze mož, ki je tukaj navzoč — glejte ga, Stockmar je tisti mož! Dne 1. nov. 1871 je objavil to pesem z njegovim imenom neki list. Če ste pravični, posadite pravdnika Stockmarja z nami na zatožno klop! On nam je dal zgled, mi smo le njegovi učenci in posnemavci! Učinek tega zagovora je bil velikanski. Stockmar je sedel bled, vsi navzoči so ploskali Nicoletu, porotniki so ga oprostili. — Ali se ne bi morda Luccheni, morilec naše pokojne cesarice, tudi lahko tako branil?

Voditelj socijalnih demokratov Vaelav Meštrak se je nedavno ustrelil. Sploh čujemo vedno česče o nesrečnem koncu socijalističnih poglavarjev.

Kakšnega pomena je novi delavski statistički urad? Poročali smo že, da se je pri trgovskem ministerstvu ustanovil statistički delavski urad. Njemu v pomoč se je postavil pomožni svet. V delavskem uradu so uradniki, ki naj poizvedujejo o vseh razmerah, ki se tičejo delavskih stanov v obrtu in pri rokodelstvu, pri gospodarstvu in poljedelstvu, trgovini in prometu. Preiskavati mora tudi, kako se izvršujejo zakoni, ki so v prid delavskim stanovom. Pomožni svet imenuje trgovski minister. 24 članov ima; 8 izmed delavcev, 8 izmed delodajavcev in 8 iz strokovnjakov. Vrh tega so v tem svetu zastopniki notranjega, finančnega, poljedelskega, železniškega in trgovskega ministerstva. Ta svet ima podpirati statistički urad.

Brez ovinkov moramo reči, da je ta ustanovitev lep napredek v naši državi. Drugod v ameriških Zveznih državah, na Angleškem, v Švici, na Francoskem, Nemskem, v Belgiji, na Španskem, Danskem in celo na Ogerskem imajo že precej urejeno delavsko statistiko; pri nas pa dozda se ni bilo nič. To je bil poglavitni vzrok, zakaj ni naše socijalno-politiško zakonodavstvo napredovalo in zakaj smo se pri teh zakonih, ki se tičejo bolniškega in nezgodnega zavarovanja capljali za Nemci. Nemogoče je namreč vsako zborovanje, če ni zanesljivih podatkov. Treba je vedeti število, starost, umrljivost itd. Sedaj je nekaj delavske statistike iz boln. blagajen, a te obsegajo le del delavcev, ne vseh in vrh tega vzlasti o starosti, o samskem ali zakonskem stanu itd. nimajo nič podatkov. Torej sedaj bo pa bolje. Iskreno želimo, da bi novi urad krepko izvrševal svojo nalogo in naj bi vzlasti kmalu nabral potrebnih podatkov, da se vstanci državno zavarovanje za starost in onemoglost.

Darovi:

Za zastavo »slovenske krščansko-socijalne zveze« darovali so: gg. konkurentje 16 gld., gosp. I. Rozman, urednik »Mira« 1 gld., g. I. Okič, urednik »Kneipp-Bätter« 1 gld. — Bog plačaj in obudi mnogo posnemalcev

Prijatelji slovenskih delavskih slojev!

Ob vedno razširjajoči se politični organizaciji slovenskih delavskih slojev v Ljubljani je »Slovenske krščansko-socijalne zveze« dolžnost, da skrbi za izobrazbo delavskih mas. Le izobraženo naše delavstvo bode ostalo zvesto slovenskim načelom ter se ne bode dalo preslepiti sladkim besedam tujih namstrank. »Zveza« je v tem oziru že na raznih poljih dosegla najlepših uspehov, pokazala pa se je nujna potreba, da razširi tudi svojo knjižnico. Odbor »Zveze« je torej sklenil, da svojo knjižnico razširi v

veliko ljudsko knjižnico,

kakršne imajo po nekaterih večjih mestih blazilen upliv na izobrazbo ljudstva. Ta knjižnica bode velike važnosti za Slovenstvo naše bele Ljubljane in za pošteno vzgojo njenega proletarijata, zato se odbor »Zveze« nadeja, da mu priskočijo na pomoč vsi pošteni Slovenci. Gg. založnike knjig in ostale ljubitelje slovenske knjige prosimo, da nam blagohotno podaré potrebnih knjig, da bode ljudska knjižnica v Ljubljani skoro mogla prirediti svoje plodonosno delovanje. Vsak književni ali denarni dar se bode objavil po časopisih. V Ljubljani se knjige lahko oddajajo v Štefeti prodajalnici pred škofijo št. 13. Za odbor »Slov. kršč.-soc. zveze« v Ljubljani: Ivan Kregar, t. č. predsednik, Ivan Štef, t. č. tajnik.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogolétne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikojevalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franjo Pavšner,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4.

PRISTEN

Označeno 25 gr. (50 vinarov)
vsečina 500 gramov.

Kathrein.
Kneippova sladna kava
v polnih zrnih.
Kathreinove tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monako

V svojo lastno korist naj zahtevajo in izpolnijo kupovalci le take izvirne zavoje.